

M.A.PROGRAMME (CSS.PG),june 2012

II Semester

Sanskrit Language and Literature

PC VI-VYAKARANA- II

- Texts:** 1. The Mahabhasya- Ahnika -II
2. The Vakyapadiya - Kanda -I
3. The Niruktam ch- I

Answers may be written either in Sanskrit or in English. In writing Sanskrit Devanagari script should be used. At least one question should be answered in Sanskrit.

Time: 3hrs

Weight: 30

Part-A अधोनिर्दिष्टेषु पञ्चानामुत्तराणि लिखत ।

1. एकादेशे दीर्घग्रहणं कर्तव्यम् । किमर्थम् ?
2. लोपश्च बलवत्तरः - कथम् ?
3. णकारः द्विरनुबन्ध्यते ।प्रतिपादयत ?
4. त्रयी च शब्दानां प्रवृत्तिः ।
5. प्रथमं छन्दसामङ्गं बुधाः प्राहुः । किम् ?
6. पवित्रं सर्वविद्यानामधिविद्यं प्रकाशते । किम् ?
7. द्वौ शब्दविदो विदुः । कौ ?
8. 'सत्वप्रधानानि नामानि' - यास्कमतमुपपादयत । 1x5=5

PART-B

पञ्च व्याख्यात ।

9. दीर्घे ह्रस्वविधिप्रतिषेधः ।
10. व्यपवृक्तं च न विक्रीयते ।
11. अर्थवन्तो वर्णाः ।
12. स्फोटः कतिविधः ?
13. वृत्तिभेदं प्रचक्षते - कथम् ?
14. वैयाकरणानां मते वाक्यस्यैकत्वम् ।
15. पङ्भावविकाराः ।
16. निरुक्तमनुसृत्य आख्यातस्वरूपं विशदयत । 2x5=10

PART-C

त्रीणि विशदयत ।

17. लृकारोपदेशः किमर्थः ?
18. विवृतोपदेशः सवर्णग्रहणार्थः ।
19. हकारस्य परोपदेशोऽङ्ग्रहणेपु हग्रहणम् - प्रतिपादयत ।
20. व्याकरणस्य प्रयोजनम्- विशदयत ।
21. स्फोटसिद्धान्तं विशदयत ।
22. चत्वारि पदजातानि- विशदयत । 5x3=15

अधोनिर्दिष्टेषु पञ्चानामुत्तराणि लिखत

1. एकादेशे दीर्घग्रहणं कर्तव्यम् । किमर्थम् ?
2. लोपश्च बलवत्तरः - कथम् ?
3. णकारः द्विरनुबन्धते । प्रतिपादयत ?
4. त्रयी च शब्दानां प्रवृत्तिः ।
5. प्रथमं छन्दसामङ्गं बुधाः प्राहुः । किम् ?
6. पवित्रं सर्वविद्यानामधिविद्यं प्रकाशते । किम् ?
7. द्वौ शब्दविदो विदुः । कौ ?
8. 'सत्वप्रधानानि नामानि' - यास्कमतमुपपादयत । 1x5=5

PART-B

पञ्च व्याख्यात ।

9. दीर्घे ह्रस्वविधिप्रतिषेधः ।
10. व्यपवृक्तं च न विक्रीयते ।
11. अर्थवन्तो वर्णाः ।
12. स्फोटः कतिविधः ?
13. वृत्तिभेदं प्रचक्षते - कथम् ?
14. वैयाकरणानां मते वाक्यस्यैकत्वम् ।
15. पङ्भावविकाराः ।
16. निरुक्तमनुसृत्य आख्यातस्वरूपं विशदयत । 2x5=10

PART-C

त्रीणि विशदयत ।

किमर्थः ?

18. विवृतोपदेशः सवर्णग्रहणार्थः ।
19. हकारस्य परोपदेशोऽङ्ग्रहणेपु हग्रहणम् - प्रतिपादयत ।
20. व्याकरणस्य प्रयोजनम्- विशदयत ।
21. स्फोटसिद्धान्तं विशदयत ।
22. चत्वारि पदजातानि- विशदयत । 5x3=15